

Klassieke Olympiaden 2020-2021

Opgaven Latijn

ronde 1

Vooraf aan de leerlingen

- De Latijnse tekst is voorzien van aantekeningen die je op pagina 2 vindt.
- Er zijn in totaal 24 vragen. Elke afzonderlijke vraag is 1 punt waard, met uitzondering van de vragen 6, 19 en 23 die elk 2 punten waard zijn. In totaal kunnen 27 punten worden behaald.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 50 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een woordenboek Latijn-Nederlands is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.

Veel succes!

Inleiding

De volgende tekst is afkomstig uit de Ars Amatoria van Ovidius. In dit werk geeft hij tips aan jongemannen om een meisje te versieren. In onderstaande tekst beschrijft hij hoe je het gekozen meisje kunt benaderen tijdens haar tocht in een draagstoel of wanneer ze ergens aan het wandelen is.

Tekst

487 *Als zij lekker lui liggend in haar draagstoel wordt rond gevoerd,*

488 *moet jij je geliefde zo onopvallend mogelijk naderen.*

489 *neve aliquis verbis odiosas offerat aures,*

490 *qua potes, ambiguus callidus abde notis.*

491 *Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur*

492 *porticus, hic socias tu quoque iunge moras,*

493 *et modo praecedas facito, modo terga sequaris,*

494 *et modo festines et modo lentus eas.*

495 *Nec tibi de mediis aliquot transire columnas*

496 *sit pudor aut lateri continuasse latus,*

497 *nec sine te curvo sedeat speciosa teatro:*

498 *quod spectes, umeris adferet illa suis.*

499 *illam respicias, illam mirere licebit:*

500 *multa supercilio, multa loquare notis.*

501 *Et plaudas aliquam mimo saltante puellam,*

502 *et faveas illi, quisquis agatur amans.*

503 *Cum surgit, surges; donec sedet illa, sedebis;*

504 *arbitrio dominae tempora perde tuae.*

Ovidius, *Ars Amatoria* l.487-504

Aantekeningen

regel 489	neve	= et ne
regel 489	odiosus	jaloers
regel 489	offerō, offerre + <i>dat.</i>	laten luisteren naar
regel 490	qua	zoveel als
regel 490	ambiguus	raadselachtig
regel 490	callidus	slim
regel 490	abdo, abdere	verbergen; <i>denk als object erbij: je bedoelingen</i>
regel 490	nota	teken
regel 491	seu	= et si
regel 491	vacuus	zorgeloos
regel 491	illi	<i>dativus die de handelende persoon aangeeft (dativus auctoris)</i>
regel 491	spatiosus	ruim, wijd
regel 491	tero, terere	(vaak) betreden, bezoeken
regel 492	porticus, porticus <i>vrl.</i>	zuilengang
regel 492	socius	vriendschappelijk
regel 492	moras iungo, iungere	samen tijd doorbrengen
regel 493-4	modo ... modo ...	nu eens ... dan weer ...
regel 493	praecedo, praecedere	voortlopen
regel 493	facito + <i>con.</i>	zorg ervoor dat
regel 494	festino, festinare	zich haasten
regel 494	lentus	langzaam
regel 495	mediis	<i>vul aan: columnis</i>
regel 495	medius	<i>vertaal als: die tussen jullie in staan</i>
regel 495	transeo, transire + <i>acc.</i>	passeren
regel 495	aliquot <i>onverbuigbaar</i>	een aantal
regel 495	columna	zuil
regel 496	continuasse	= continuavisse
regel 497	curvus	gebogen
regel 497	speciosus	prachtig
regel 498	quod spectes	<i>hiermee wordt haar gezicht bedoeld</i>
regel 498	umerus	schouder
regel 499	mirere	= mireris
regel 499	licet + <i>con.</i>	het is toegestaan dat
regel 500	supercilium	wenkbrauw
regel 500	loquare	= loquaris
regel 500	nota	teken
regel 501	plaudo, plaudere	klappen
regel 501	mimus	<i>acteur (de rollen van vrouwen werden door mannen vertolkt)</i>
regel 501	salto, saltare + <i>acc.</i>	in een dans de rol spelen van
regel 502	faveo, favēre + <i>dat.</i>	toejuichen
regel 502	agor, agi + <i>nom.</i>	de rol spelen van
regel 504	arbitrium	oordeel
regel 504	domina	geliefde

Vraag 1

Van welke godheid zou Ovidius inspiratie gevraagd hebben bij het schrijven van zijn *Ars Amatoria*?

- A. Diana
- B. Mercurius
- C. Minerva
- D. Venus

Vraag 2

Regels 487-488

Wat zeggen deze regels over de sociale status van het bedoelde meisje?

Vraag 3

Regel 489 *neve* t/m *auris*

Welk van onderstaande omschrijvingen geeft de inhoud van deze regel het beste weer?

- A. De woorden van het meisje kunnen jou jaloers maken.
- B. De woorden van iemand anders kunnen jou jaloers maken.
- C. Jouw woorden kunnen het meisje jaloers maken.
- D. Jouw woorden kunnen iemand anders jaloers maken.

Vraag 4

Regel 490 *callidus*

Dit woord slaat op:

- A. zij (regel 487)
- B. jij (regel 488)
- C. *aliquis* (regel 489)
- D. *notis* (regel 490)

Vraag 5

Regel 491 *pedibus*

Dit woord is niet etymologisch verwant met

- A. autoped
- B. pedaal
- C. pedagoog
- D. pedicure

Vraag 6

Regels 491-492 *Seu* t/m *porticus*

Dr. J. Meihuizen vertaalt deze woorden als volgt:

“Wanneer ze te voet door de ruime winkelgalerij gaat slenteren”

- a. De vertaler neemt de grammaticale structuur van deze zin niet over. Leg dit uit met betrekking tot *teretur*. Ga hierbij in op zowel het Latijn als de Nederlandse vertaling.
- b. Citeer het Latijnse woord uit regel 491 dat de vertaler in zijn vertaling niet expliciet weergeeft.

Vraag 7

Regel 492 *porticus*

Bij Romeinse filosofische auteurs is *porticus* de benaming van de volgende Griekse filosofische stroming:

- A. Akademie (= platonisme)
- B. Lyceum (= aristotelisme)
- C. Stoa (= stoïcisme)
- D. Tuin (= epicurisme)

Vraag 8

Regel 494 *et modo festines et modo lentus eas*

Zet deze zin om naar het meervoud.

Vraag 9

Regels 493-496

In deze regels staat een climax. Omschrijf in het Nederlands de drie onderdelen van deze climax.

Vraag 10

Regel 496 *continuasse*

In het woordenboek worden voor dit woord meerdere betekenissen gegeven. Welke betekenis past het best in de context van regel 495-496?

- A. aanvlijen tegen
- B. onmiddellijk op elkaar laten volgen
- C. verder uitbreiden
- D. zonder onderbreking voortzetten

Vraag 11

Regel 496 *lateri - latus*

- A. beide zijn van de geliefde
- B. beide zijn van de jij-figuur
- C. *lateri* is van de geliefde, *latus* van de jij-figuur
- D. *lateri* is van de jij-figuur, *latus* van de geliefde

Vraag 12

Bij het stilistisch middel enallage congrueert een bijvoeglijk naamwoord met een bepaald zelfstandig naamwoord, terwijl het qua betekenis bij een ander zelfstandig naamwoord hoort. Voor welk bijvoeglijk naamwoord geldt dit?

- A. odiosas (regel 489)
- B. ambiguus (regel 490)
- C. spatiosa (regel 491)
- D. curvo (regel 497)

Vraag 13

Regel 497 *theatro*

Welke van de onderstaande afbeeldingen geeft het door Ovidius bedoelde type theater het beste weer?

A.

Bron:
https://www.daviddarling.info/encyclopedia_of_history

B.

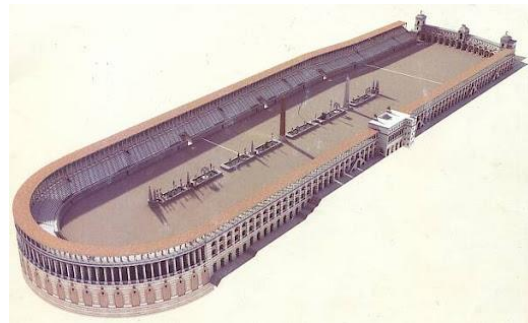
Bron: Printerest.com

C.

Bron: Printerest.com

D.

Bron: <http://galeriuspalace.culture.gr>

Vraag 14

Regel 497

In deze regel wordt het stilistisch middel litotes gebruikt. Noteer de desbetreffende Latijnse woorden.

Vraag 15

Regel 498 *spectes*

De verklaring voor het gebruik van de conjunctivus is

- A. betrekkelijke bijzin, causaal
- B. betrekkelijke bijzin, finaal
- C. bijzin in de indirecte rede
- D. mogelijkheid

Vraag 16

Regel 500 *multa supercilio, multa loquare notis*

Welk van de onderstaande versiertips komt het dichtst in de buurt bij de inhoud van deze zin?

- A. Geef haar je volle aandacht door vragen te stellen.
- B. Laat door je lichaamstaal merken dat je haar leuk vindt .
- C. Maak haar aan het lachen met leuke gebaren.
- D. Raak haar regelmatig aan door haar zachtjes te strelen.

Vraag 17

Regel 500 *loquare*

Dit woord is hier niet in zijn letterlijke betekenis gebruikt. Citeer een Latijns woord waaruit dit blijkt.

Vraag 18

Citeer een ablativus absolutus uit de regels 499 t/m 502.

Vraag 19

Regels 501-504

In deze regels gebruikt Ovidius drie verschillende modi om een advies uit te drukken. Noteer de namen van deze drie modi en noteer bij elk van deze gebruiksmogelijkheden één voorbeeld daarvan.

Vraag 20

Regel 502 *illi, amans*

De woorden *illi* en *amans* kunnen grammaticaal zowel mannelijk als vrouwelijk zijn. Maak op grond van de uitvoeringspraktijk van het antieke toneel een keuze voor een van de twee en licht je keuze toe.

Vraag 21

Regel 502 *amans*

Schrijf een Nederlands woord op dat etymologisch met dit Latijnse woord is verwant.

Vraag 22

Regels 503-504

Welk van de onderstaande spreekwoorden en uitdrukkingen is het best van toepassing op deze regels?

- A. De liefde van een man gaat door de maag.
- B. Iets met de mantel der liefde bedekken.
- C. Van liefde rookt de schoorsteen niet.
- D. Zo mak als een lammetje.

Vraag 23

Regels 487-504

Maak een indeling van deze hele passage in drie delen. Beantwoord de vraag door de nummers van de eerste en laatste regel van ieder deel te noteren.

Vraag 24

Ovidius leefde van 43 voor Christus tot 17 na Christus. Tijdens zijn leven is hij door een keizer verbannen. Welke?

- A. Augustus
- B. Caesar
- C. Nero
- D. Tiberius

Einde